

Одарченко В. І., кандидат педагогічних наук, доцент
Акімова О. М., кандидат педагогічних наук, доцент
Кузнецова О. В., кандидат педагогічних наук, доцент
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ДІДЖИТАЛ-ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Підготовка майбутніх фахівців у сучасному ЗВО орієнтується на сучасні стандарти освіти, які, серед іншого, розкривають значення інформаційно-цифрової компетентності. Необхідність модернізації підготовки фахівців з метою подолання розриву між високою швидкістю змін ІКТ та відповідними вихідними компетентностями, що набувають випускники ЗВО шляхом комплексного використання ІКТ зазначені в нормативних документах: законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепції Нової української школи, Концепції розвитку педагогічної освіти, Цифровій адженді України – 2020, Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України, Дорожній карті інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA-UA) тощо.

З огляду на це прискорений процес активного впровадження діджитал-технологій в освіту вимагає ефективної системи управління цим процесом, а також вимагає від майбутніх педагогів професійних знань і навичок свідомо застосовувати педагогічний потенціал цих технологій задля покращення якості освітнього процесу, а також усебічного розвитку молодого покоління.

Використання сервісів освітнього в своїх роботах розглядали Г. Кравцов, М. Кислова, С. Литвинова, В. Олексюк, С. Семеріков, К. Словак, А. Стрюк тощо. Упровадження ІКТ технологій в роботу освітніх закладів системи вищої освіти присвячено роботи В. Бикова, М. Жалдака, О. Глазунової, Н. Морзе, Ю. Носенко, О. Спіріна, Ю. Триуса, З. Сейдаметової, С. Семерікова, Н. Хміль та ін.

Проаналізувавши публікації з теми дослідження, засвідчимо, що нині існує різноманітність наукових поглядів щодо використання діджитал-технологій у професійній діяльності педагога. Відкритим на сьогодні є питання підготовки майбутніх педагогів-практиків до використання діджитал-технологій у їх професійній діяльності.

В процесі професійної підготовки з метою успішного використання діджитал-технологій в освітньому середовищі педагогічного закладу вищої освіти (ПЗВО), необхідно

визначити умови, які сприятимуть цьому процесу, і тим самим будуть забезпечувати підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

Метою даного дослідження є обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх педагогів до використання діджитал-технологій в професійній діяльності.

У своєму дослідженні ми виходимо з припущення про те, що процес використання діджитал-технологій в освітньому середовищі педагогічного закладу вищої освіти буде ефективним за реалізації наступних умов:

- використання діджитал-технологій у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів;
- підготовка майбутніх фахівців до проєктування інформаційно-комунікаційного освітнього середовища за допомогою хмарних сервісів.

Беззаперечно можна стверджувати, що в сучасному інформаційному суспільстві важлива роль належить мережі Інтернет як засобу комунікації й поширення інформації. Під впливом активного поширення мережі Інтернет сформувався новий напрям інформатизації освіти – інтернетизація освітнього процесу, що являє собою застосування в своїй роботі сервісів глобальної мережі Інтернет як засобів управління пізнавальною діяльністю здобувачів освіти та як джерело змістових ресурсів для освіти (А. Андреев, В. Биков, Є. Полат та ін.).

Із глобальною комп'ютерною мережею відкриваються реальні можливості повсякденної співпраці науковців, викладачів ЗВО, представників закладів загальної середньої освіти та інших освітніх установ України й поза її межами. Зазначимо, що сьогодні дуже багато освітніх інструментів реалізуються саме завдяки мережевим сервісам обміну даними. Сучасна педагогічна освіта неможлива без функціонування системи мережевого навчання, мережі електронних бібліотек, упровадження хмарних технологій у галузь навчання й наукових досліджень (Веліховська, 2013).

Впровадження діджитал-технологій у ПЗВО полягає, зокрема, у створенні віртуального освітнього середовища, до якого додаються різні навчально-методичні матеріали, визначаються умови їх розповсюдження, пропонуються прийоми навчання через Інтернет та специфіка організації освітнього процесу.

На основі використання діджитал-технологій з'являється можливість забезпечити здобувачів вищої освіти електронними навчальними ресурсами, завданнями для самостійного виконання, реалізується можливість на індивідуальну освітню траєкторію для кожного

здобувача. На сьогодні найбільш доступні сучасні платформи та сервіси, які використовуються в ПЗВО України є *Moodle* та *Google*.

Таким чином, реалізація першої педагогічної умови передбачає використання діджитал-технологій у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів, що забезпечує здобувачів вищої освіти можливістю засвоєння нових знань за допомогою діджитал-пристроїв, глобальної мережі Інтернет, хмарного освітнього середовища тощо; удосконалює комп'ютерну грамотність здобувачів; розширює науково-технічний світогляд майбутніх фахівців; розвиває вміння і навички працювати з комп'ютером, який сьогодні увійшов у всі сфери діяльності людини; допомагає викладачеві під час проведення лекційних, семінарських, практичних та інших видів занять; створює умови моніторингу всього освітнього процесу; потребує розроблення відповідного програмного забезпечення; стимулює рефлексію та аналіз здобувачами діяльності на основі здійснюваного самоконтролю.

Обґрунтуємо зміст другої педагогічної умови «підготовка майбутніх фахівців до проєктування інформаційно-комунікаційного освітнього середовища за допомогою хмарних сервісів». Погоджуємося з запропонованою І. Богданової моделлю оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутнього фахівця освітньої галузі на підставі застосування інноваційних технологій як цілісної системи науково-методичного забезпечення, що складається з чотирьох компонентів: концептуального, структурно-змістового, технологічного та організаційно-дидактичного. Реалізація цієї системи забезпечується відповідною технологією, якою передбачає моделювання досвіду; апробацію моделі на практиці; процесуальний аналіз експерименту, його корекцію під час роботи; перевірку моделі на практиці з урахуванням корекційних змін; підготовку рекомендацій для широкого впровадження (Богданова, 2003).

Розглядаючи нові підходи до підготовки майбутніх спеціалістів у контексті євроінтеграційних процесів, серед актуальних підходів визначимо компетентісний, особистісно-діяльнісний, цивілізаційний та інформаційний. Робимо акцент на важливості розробки, упровадження й удосконалення інноваційних методик підготовки спеціалістів із опорою на передовий зарубіжний і вітчизняний досвід. Для нашого дослідження важливою є думка, що особливу увагу варто надавати системному підходу, згідно з яким інформатизацією технологій охоплюється не лише впровадження засобів інформатизації, а й інформатизація всіх інших компонентів освітніх технологій (Чичук, 2011).

Слушною є думка про те, що одним із завдань педагогічної освіти є формування людини з інноваційним типом мислення, сформованою педагогічною культурою й готовністю до інноваційної діяльності; спеціаліста, спроможного відповісти на всі виклики сучасного суспільства (Сотська, 2015). Підтверджуючи це, наголошуємо, що потрібне моделювання структури такої діяльності майбутнього фахівця, завдяки якій формується готовність до сприйняття, розробки або використання новітніх освітніх програм, технологій, і це не впливатиме на його професійну позицію (Калюжна, 2013).

Отже, необхідною умовою інформатизації освіти є готовність педагогів до використання нових технологій навчання в процесі передавання знань, що означає постійну, безперервну самоосвіту (Гуревич & Кадемія, 2006).

Зазначимо, що розвиток ІКТ зумовлює постійне впровадження інновацій в освіту (Монако, 2012), тому для інноваційних процесів, пов'язаних із упровадженням хмарних технологій в освіті, необхідна відповідна підготовка майбутнього фахівців в цьому напрямі.

На підставі вищезазначеного зробимо висновок, що зміни, які відбуваються в суспільстві, істотно вплинули на підготовку освітян, а одним із пріоритетних завдань сучасної вищої освіти є створення умов для формування особистості, яка готова самостійно, результативно й морально вирішувати професійні завдання.

На даний час серед науковців існує думка, що інформатизація професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері освіти спрямована на їх вдосконалення; шляхом інформатизації покращуються технології відбору й формування змісту педагогічної освіти, привносяться зміни в традиційні для ПЗВО освітні компоненти, створюються нові форми взаємодії викладачів та студентів, удосконалюються механізми управління системою підготовки педагогів у сфері вищої освіти; інтегруються навчальна й наукова діяльність, підвищується рівень інформаційної культури (Драгнев, 2012). Необхідно додати, що найважливішими завданнями інформатизації педагогічної освіти є створення умов для самоосвіти, самореалізації і самовдосконалення майбутніх фахівців, що сприятиме їх підготовці до професійної діяльності та життя в суспільстві знань.

У своїх роботах польський вчений О. Кучай зосередив увагу на можливостях упровадження хмарних технологій в освітній процес. Окреслив форми використання хмарних технологій в освіті, необхідні компоненти для застосування таких технологій, види діяльності, підтримувані в хмарі.

Автор вважає, що «використання хмарних технологій у процесі підготовки спеціалістів освітньої галузі надає можливість реалізувати такі методи навчання, як проблемне навчання, метод проєктів, консультація» (Кучай, 2016).

Ми поділяємо позицію науковця, що здобувачі вищої освіти повинні усвідомлювати цінність, потребу застосовувати ІКТ у освітньому процесі, проєктувати інформаційно-комунікаційне освітнє середовище за допомогою хмарних сервісів. Важливо залучати їх до неформального навчання; необхідно, щоб вони вже в процесі професійної підготовки створювали власні ІКТ-продукти, які зможуть використовувати в професійній діяльності.

Таким чином, аналіз наукових джерел з проблеми дослідження, дав змогу визначити педагогічні умови підготовки майбутніх педагогів до використання діджитал-технологій в професійній діяльності. До них відносимо: використання діджитал-технологій у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів; підготовку майбутніх фахівців до проєктування інформаційно-комунікаційного освітнього середовища за допомогою хмарних сервісів.

Нами було обґрунтовано вибір кожної педагогічної умови для визначення доцільності її впровадження в освітнє середовище закладу вищої освіти. Зазначені педагогічні умови є взаємопов'язані, тому важливо реалізовувати їх комплексно. Визначені умови мають наскрізний характер, оскільки дозволяють використовувати їх на всіх етапах професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців освітньої галузі.

Список використаних джерел:

1. Богданова, І. М. (2003). Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ.
2. Веліховська, А. Б. (2013). Мережні технології. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній освіті : навч. посібник. Миколаїв : Ілліон.
3. Гуревич, Р. С., & Кадемія, М. Ю. (2006). Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. посіб. для студентів пед. ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти. Київ : Освіта України.
4. Драгнев, Ю. В. (2012). Інформатизація професійної освіти майбутнього вчителя фізичної культури. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. 2012. № 2. С 33–35.; 25, С. 24–25.

5. Калюжна, Т. Г. (2013)/ Сучасні вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя. Наукові записки Ніжин. держав. ун-ту ім. Миколи Гоголя. Серія : Психолого-педагогічні науки : зб. наук. пр. Ніжин. № 4. С. 32–37.
6. Кучай, О. В. (2016). Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкових класів у вищих навчальних закладах Польщі засобами мультимедійних технологій : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Черкаси.,. 516 с.
7. Монако, А. (2012). ІКТ, інновації та підтримка масового безперервного навчання. Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах : зб. наук. пр. Харків. № 4 (40). С. 58–64.
8. Сотська, Г. І. (2015). Проблеми сучасної педагогічної освіти в Україні у вимірах Євроінтеграційних процесів. Освіта для сучасності – Edukacja dla współczesności : зб. наук. праць. Київ, Т. 1. С. 444–450.
9. Чичук, В. М. (2011). Нові підходи до підготовки вчителів у контексті Євроінтеграційних процесів. Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 8 (2). С. 294–299.